

NATUURWERK GROEP LIEMPDE

JAARVERSLAG 2021

Foto omslag: Grutto
© Jeanne Soetens

Inleidend woordje; 2022

2021, het jaar waar in het corona virus nog niet helemaal was 'uitgeraasd' met andere woorden het was nog niet verdwenen waardoor we ook dit jaar helaas onze activiteiten nog steeds niet op volle toeren konden draaien. Het jaar waarin we onze besprekingen, vergaderingen van het bestuur in een andere setting moesten doen, het digitale vergaderen met Teams deed ook zijn intrede binnen het bestuur.

Onze jaarlijkse boomplantdag met de kinderen van groep 8 kon daardoor in maart helaas niet doorgaan. Rouwbommel IV aan de Vleutstraat stond wel als locatie ingepland en het plantsoen was al besteld. De bestuursleden met partners hebben toch, op veilige afstand van elkaar, het toekomstige leembos op de Rouwbommel aangeplant. Het blijft een uniek jaar omdat later in het jaar de 'normale' boomplantdag wel weer door mocht gaan met de kinderen waardoor we in één jaar 2 boomplantdag-acties hadden. Op de Vrilkhovense akker in de berm van de Zeswilgenstraat hebben de kinderen met behulp van onze vrijwilligers hagen geplant.

Op moment van het schrijven van dit voorwoordje hebben de slechtvalken alweer 3 jongen. In 2021 was er 1 van de in totaal 4 jongen helaas verongelukt doordat deze tegen de ramen van de basisschool was gevlogen. De beelden van de webcam in de slechtvalkenkast werden massaal bekeken, de aandacht voor de natuur groeit. Daarnaast zie je ook dat steeds meer mensen zijn begaan met onze mooie natuur.

Maar om die mooie natuur te behouden moet je soms wel in de bres springen zoals bij de mooie elzen in de Kloosterhof, deze zouden moeten verdwijnen voor de herinrichting van de kloostertuin, maar door degelijk onderzoek en door in gesprek te gaan met betrokken partijen hebben we ze toch kunnen redden.

Het beschermen en aanplanten van bomen en bossen is de laatste tijd meer in de belangstelling gekomen.

Rijk en provincies hebben de 'Bossenstrategie' vastgesteld, met als titel: Bos voor de Toekomst. Provincie Brabant heeft de Brabantse bossenstrategie, 'Meer en beter bos, goed voor mens, dier en plant' vastgesteld. In deze strategieën wordt er gestreefd naar een gezond, toekomstbestendig en maatschappelijk gewaardeerd bos in 2030. Een van de doelen is om het bosareaal in deze periode met 10% te doen uit te breiden. Daarnaast willen Rijk en provincie samen met allerlei partners de kwaliteit van het bos verbeteren en zorgen voor een toename van het aantal bossen en bomen in het landelijk en stedelijk gebied. Voor dat laatste onderdeel werd begin 2021 het Aanvalsplan Landschapselementen gepresenteerd, met het doel om voor 2050 10% groenblauwe dooradering van het landschap te realiseren. Het Aanvalsplan gaat over kleine landschapselementen, zoals singels, bosjes, hagen, bermen, sloten en oevers.

Samen met de gemeente Boxtel en Ark gaan wij de komende jaren een bijdrage leveren aan die bosuitbreiding in de vorm van een geboortebos aan de Smalvelderstraat. We gaan niet alleen voor 'meer' bos maar ook een 'beter' bos, het geboortebos wordt gezien als hoogkwalitatief leembos-geboortebos waar de natuurwaarden het primaat hebben. Er worden soorten als steel- en fladderiep, zomerlinde, haagbeuk, zwarte els etc... aangeplant om de biodiversiteit te waarborgen.

Op het einde van het jaar hebben we nog een openstaande belofte kunnen inlossen: het planten van een zomerlinde ter nagedachtenis aan Bert Habraken; deze is geplant in de Rouwbommel in samenzijn met Sjan, kinderen met partners en de kleinkinderen.

Op het moment van dit schrijven zijn de coronamaatregelen versoepeld en hebben we onze eerste excursie en lezing van het nieuwe programma al weer achter de rug.

Dank aan een ieder voor zijn of haar bijdrage aan de diverse acties, activiteiten etc.

Op naar een mooi en natuurrijk jaar 2022, wat is uitgeroepen tot het Jaar van de Merel, door de Vogelbescherming en Sovon Vogelonderzoek Nederland.

Karel Voets

=====

Huh ??!,.....Narrentasje en elzenvlag?..... Nog nooit van gehoord?

("Vreemde" vondsten door de plantenwerkgroep gedaan).

Op één van onze wandelingen langs het Duitse Lijntje, viel ons op dat er vreemde vergroeiingen zaten bij de sleedoorn, op de plaats waar de vruchtjes zouden moeten zitten. Veel aandacht hebben we er toen niet aan besteed, en ook geen foto's van gemaakt. Een beetje onze schouders over opgehaald, geen idee wat het zou zijn.

Pas later hebben we in een artikelje van Nature Today gelezen, dat deze vergroeiing veroorzaakt wordt door een schimmel, (*Taphrina pruni*). Bij het begin van de vruchtvorming bij de sleedoorn veroorzaakt de schimmel overmatige vruchtgroei. De gevormde vruchtjes zijn dan rimpelig, uitgerekt, pitloos en niet meer eetbaar, lijken wel cashewnootjes. De naam van dit verschijnsel is Narrentasje of Hongerpruim. Toen we terug gingen om alsnog foto's te maken konden we de misvormde vruchtjes niet meer vinden.

Vandaar een foto geleend van Wikipedia.

Een koel en nat voorjaar is ideaal voor deze schimmelsporen om te kiemen. Dan lijkt de zwam plots niet meer zo zeldzaam te zijn.

Ook bij de Vogelkers veroorzaakt de schimmel (*Taphrina padi*) flink misvormde vruchtjes, het lijken wel kleine banaantjes. Opvallend is, dat bij de ene vogelkersstruik helemaal geen misvormde vruchtjes te vinden waren, terwijl een andere struik er vlak bij in de buurt helemaal vol zat. Deze keer hebben we van deze ontdekking wel zelf foto's gemaakt.

Bij de zwarte els veroorzaakt (*Taphrina amentorum*) een enkele keer de elzenvlag. De elzenproppen hangen soms de "vlag" uit door de vorming van een tamelijk zeldzame vruchtgal. De schimmel vestigt zich in het vrouwelijk elzenkatje en zorgt ervoor dat één van de schutbladen van het elzenkatje een abnormaal groeipatroon vertoont en enkele centimeters lang kan worden. In het begin van de zomer is de elzenvlag frisgroen, later oranje-rood tot paars.

Prachtige exemplaren van deze elzenvlag hebben we gevonden op Jekschot, achter St. Oedenrode. Schimmels uit deze *Taphrina* groep tasten niet alleen vruchten, maar ook bladeren aan. De perzikkrulziekte (*Taphrina deformans*) misvormt de bladeren van perzik-, nectarine-, abrikoos- en amandelbomen.

De heksenbezem (*Taphrina betulina*) zorgt voor een woekering van takken in de kroon van berken. Bij aantasting door deze schimmel gaan de slapende knoppen uitlopen, waardoor er bossige groei ontstaat.

Anneke en Maarten

Resultaten overzetten amfibieën Savendonksestraat 2021

Op 22 februari hebben we met een flinke groep het amfibieënscherm weer geplaatst. Met 12 personen was het zo gebeurd. En we waren allemaal blij, dat we elkaar in deze coronatijd weer eens konden spreken. We hebben zoveel mogelijk in bubbels gewerkt.

Als het scherm gezet is, stuurt Karel een mailtje rond om de controle 's morgens en 's avonds rond te krijgen. We zijn ieder jaar weer blij, dat er zo massaal op gereageerd wordt, zodat het Karel hoofdbreken bezorgt om het controleschema zo in te vullen, dat iedereen aan de beurt komt (chapeau Karel).

De resultaten per dag waren zeer verschillend. Als het 's nachts koud is (onder de 6°C) is er weinig trek bij deze koudbloedige dieren. Maar we hebben toch weer **3266** amfibieën overgezet.

Soort	aantal
Gewone pad	1844
Bruine kikker	1397
Kleine watersalamander	25

De Kamsalamanders missen we, omdat die net iets eerder gaan trekken. Alle gegevens zijn doorgegeven aan padden.nu die het landelijk bij houdt. Op de site van padden.nu staat het landelijk verslag van 2021. Als je dat verslag inkijkt, zie je aan de cijfers, dat we het als N.W. Liempde zo slecht nog niet doen en trots op ons zelf mogen zijn. Allen weer hartelijk dank voor de inzet.

Bert Vervoort

Kleine watersalamander

Natuurmomentjes 2021

- 13 jan. In de Maai staat maar een klein beetje water in de sloot, maar de eerste oerkreeftjes zijn er ook al.
- 07 feb. Het heeft vandaag de gehele dag gesneeuwd. Er is ±15 cm sneeuw gevallen, maar door de harde wind is de sneeuw gaan stuiven en ligt er op sommige plekken wel 50 cm.
- 10 feb. Het vriest 's nachts hard, maar het Elfsteden-comité heeft al beslist, dat door de corona er geen Elfstedentocht komt.
- 11 feb. Overall in het land wordt geschaatst. Maar tot onze verassing ook op de poelen aan de Rouwbommel. Prachtig toch!

- 12 feb. Doordat het al een week vriest en er een laagje sneeuw ligt, komen er al veel dieren en vogels in voedsel-nood. Vooral aan het nog open water van de Dommel zoeken veel ijsvogels, zilverreigers, watersnippen en andere vogels naar voedsel.

- 13 feb. Door de vorst en het sneeuwdek krijgen we verschillende meldingen van dode of verzwakte kerkuilen. Deze kunnen hun voedsel (muizen) onder de sneeuw niet bereiken.
- 21 feb. Vorige week -15°C en vandaag +19°C. Het is een groot verschil en de natuur explodeert.
- 05 mrt. Eerste Kievietsei van Nederland vandaag gevonden in Wilnis (Utrecht).
- 09 mrt. Eerste Kievietsei van Brabant voor het 3^e jaar op een rij gevonden in Sint-Oedenrode. Wederom in de Schijndelse heide.
- 29 mrt. Voor mij de 1^e blauwborst dit jaar. Hij zat mooi te zingen in de lage beemd, tegenover het Groot Duifhuis, bij de stijland.
- 05 apr. Het moet niet gekker worden. Gisteren is met een verdovingsgeweer een wasbeer in Vught uit een boom gehaald. Bij Martje aan de Nieuwstraat in Liempde liep weer een stinkdier in de tuin. Ook dit dier hebben de medewerkers van de dierenambulance gevangen en voor verzorging meegenomen.
- 10 apr. Jan v.d. Heijden heeft gemeld, dat er bij buurman Jan v.d. Langenberg een das in de kippenren zat. Ze hebben Das en Boom gebeld. Dierenambulance heeft de das opgehaald. Na revalidatie gaat de das terug naar de Scheeken. Het was een oud en gewond dier. Men denkt, dat het door een onderling gevecht gewond is geraakt.

- 23 apr. De 1^e koekoek van dit jaar liet zich weer horen.
- 09 mei. De gierzwaluwen zijn eindelijk terug boven de wijk. Meestal rond 30 april.

- 03 jun. Vanmorgen de orchissen op "Kiskes Wei" geteld. Er stonden 118 orchissen. Het worden er steeds meer. Jarenlang stonden ze in een klein groepje bijeen en nu beginnen ze zicht te verspreiden op het hele gebiedje.

- 10 jun. De jonge ooievaars in Kasteren zijn allemaal gestorven. Te slecht weer voor de beestjes, die dan sterven aan een longontsteking.
- 16 jul. In Limburg is veel schade veroorzaakt door heftige regenval. Valkenburg en omgeving is zwaar getroffen.
- 22 sep. In de Geelders op 't Heike vonden we dit jaar maar 9 klokjesgentianen in bloei.
- 28 sep. Heel de maand september is het rustig mooi nazomer weer. Grote groepen Atalanta's verzamelen zich. Voor hun trektocht richting de Middellandse zee doen ze zich te goed aan sapstromen van enkele lekkende berken.
- 13 nov. De laatste dagen nog enkele leuke paddenstoelen gevonden in de Geelders: Schotelkluifzwam, Bostrechtterzwam, Peervormige stuifzwam en Heideknotszwam.
- 14 nov. Tijdens onze excursie met de Heem-natuur-groep in de Geelders vloog een raaf luid roepend boven ons. Nu nog wachten op het 1ste broedgeval in de Geelders.
- 19 nov. Op de doorgaande laan op Velder staat de heksenkring van de Reuzendikhoed en in de berm ook verschillende exemplaren van de Witte kluifzwam.
- 21 dec. Vannacht de eerste matige nachtvorst gemeten en warempel er vliegt een ekster met een flinke tak door de tuin. Zou de ekster al aan nakomelingen denken of wil hij er de komende winter warmpjes bij zitten?
- 30 dec. Enkele fanatiekelingen vonden vandaag al de eerste oerkreeftjes van deze winter. Ze zaten in de spoorloot tegenover ons clublokaal. Dit was de vroegste waarneming van ons in de Geelders.

Groetjes,
de Genieter

Jaarverslag werkgroep Kleine Landschaps Elementen 2021

Door de Corona crisis hebben we het werk pas weer in september op kunnen pakken met een eerste werkdag nabij de Oeverwaluwwand.

Het gras is in de week voorafgaand aan de werkdag gemaaid. Het gras wat nog is blijven liggen hebben we met kruiwagens opgeruimd. Daarnaast moest er een knotwilg opgeruimd worden omdat die doormidden was gebroken. Op deze plek zullen we het komende seizoen (voorjaar 2022) nog vaker terug komen omdat er nog veel wilgen staan die geknot moeten worden en nog genoeg snoeiwerk te doen is.

Op dinsdag 5 oktober vond de seizoenstart plaats met een bijeenkomst in café 't Groene Woud. Een toelichting werd gegeven op werkzaamheden die ons het komende jaar te wachten staan. Tijdens de rondvraag kwamen diverse onderwerpen aan bod die te maken hebben met onder ander veilig werken. Dat kan niet zonder goede afspraken maar ook goed materiaal. De avond werd afgesloten met een presentatie door Ger van de Oetelaar over zijn werk voor Ark en over het ontstaan van de Rouwbommel. De Rouwbommel 2 en 3 zijn werkgebieden die de komende jaren onder onze verantwoordelijkheid vallen.

In oktober zijn we aan de slag gegaan langs de Herscheweg. De knotwilgen die daar langs het fietspad staan waren weer flink gegroeid. De mannen konden daarom flink aan het werk.

Aan een zijde van het fietspad waar een singel is aangelegd was de begroeiing over de akker gaan hangen. Ook daar hebben we flink gesnoeid zodat de boer daar weer volop de ruimte heeft om zijn akker te bewerken.

Tijdens de Nationale natuurwerkdag op 6 november zijn we weer naar de Herscheweg gegaan omdat er nog veel werk te doen was. Naast een grote afvaardiging van onze eigen leden hebben we ook hulp gehad van familieleden die het ook leuk vonden om een dagje mee te werken in de natuur. Bij Dick en Marina de Lange stond na afloop een lunch klaar wat er goed in ging na een ochtend hard werken.

Op 9 november werden de laatste wilgen geknot. Op deze extra dag voor een paar van onze leden werden door vrijwilligers van SPILL takken verzameld waar men musters van gaat maken. Deze gaat men gebruiken om de oven warm te stoken van de Liempdsen Herd waar men brood in gaat bakken. Een mooie samenwerking!

In november zijn we voor de laatste keer naar de Blauwhoefseloop gegaan voor onderhoud van het perceel aldaar. Omdat op deze dag ook de Lichtjes in Liempde werden opgehangen en een aantal van onze leden daar ook trouw bij helpen was er maar een kleine groep om deze laatste klus te klaren. Daarom zijn een week laten enkelen van ons nog een keer terug gegaan.

Dit perceel staat nu niet meer in ons contract dus hier komen we niet meer terug.

Het nadeel van dit perceel is dat het daar vaak erg nat is en moeilijk bereikbaar daardoor om het gezaagde hout af te voeren.

De coronapandemie stak weer op en omdat er de laatste werkdagen hard is gewerkt hebben we besloten om in december niet meer aan het werk te gaan.

Jaaroverzicht Jeugd Natuurwacht Liempde 2021

Jeugd Natuurwacht Liempde heeft op dit moment 19 leden. Door de Corona maatregelen konden we aan het einde van vorig schooljaar geen lesmiddag organiseren op de basisschool. Je merkt toch dat je hierdoor minder aanmeldingen krijgt.

Onze eerste activiteit van 2021 zou een bezoek aan een jager zijn. Deze ochtend heeft door Corona niet door kunnen gaan. We bekijken of er activiteiten zijn die we digitaal kunnen organiseren.

Op vrijdagavond 12 februari hebben we online uilenballen uitgeplozen. De kinderen konden een pakje opkomen halen op een afgesproken tijd en tijdens een Zoom-meeting werd er druk gewerkt om, soms met het hele gezin, zo veel mogelijk botjes te vinden. Tijdens de meeting konden er vragen gesteld worden en ook dingen getoond en gedeeld worden via de camera. Iedereen was erg enthousiast en het is dan ook zeker iets om als het niet anders kan, nogmaals te organiseren.

Op zaterdagochtend 12 mrt en zondagochtend 13 maart hielpen onze leden bij de jaarlijkse paddentrek. Samen hielpen ze de leden van de NWG met het overzetten van de kikkers en padden. Resultaat: zaterdag 150 bruine kikkers en 29 padden. Zondag: 6 bruine kikkers.

Zaterdagochtend 10 april gingen we met 11 kinderen en 4 leiding op pad om Liempde schoner te maken. Van 8.30 tot 10.30 uur werd de omgeving van het jeugdhuis en de sportvelden ontdaan van het zwerfvuil. Elk jaar gaan we hiermee aan de slag en proberen onze kinderen zich er bewust van te maken dat het niet normaal is om je rotzooi zo maar weg te gooien in de natuur. Na afloop genoten de deelnemers van een lekkere appelflap met iets te drinken.

Voor de maand mei stond de activiteit vleermuizen op het programma. Op vrijdagavond 7 mei gingen de kinderen, na een uitleg van Ton Populiers en Daan Knoops op zoek naar vleermuizen. Mooi verhaal van Ton en Daan en goed gegaan. Was ook wel een beetje koud. Weinig vleermuizen gezien, dat was jammer. We waren met 12 kinderen en 3 kaderleden. Daan had een vleermuis meegebracht die hij pas had gevonden. Hij had ook een nachtkijker bij. De kinderen vonden dit machtig

Omdat door Corona een paar activiteiten niet door gegaan waren, hadden we op 22 mei een inhaal-activiteit.

We gingen op bezoek bij de melkvee boerderij van de familie Jennissen. Wim en Tamara hebben een bedrijf met melkvee. Ook verbouwen zij spelt. Wim vertelde de kinderen hoe hij zijn bedrijf beheerde. Wim Jennissen deed het erg leuk, hij had een goed verhaal en we hebben daarna het bedrijf nog gezien. Tijdens de rondleiding heeft Wim nog diverse vragen van de kinderen. Het was een enthousiaste groep van 14 kinderen en 4 kaderleden.

Op vrijdag 4 juni gingen we met de leden van de bijenvereniging een kunstzwerm maken op het akkerrandje.

26 juni is de afsluiting.

Bij de Helden van Kien in Sint Oedenrode is een waadplek. Dit is een leuke wandeling gedeeltelijk door het water inclusief het scheppen naar waterdiertjes.

Samen met de kinderen gingen we op pad om een aantal opdrachten en experimenten uit te voeren. Het was jammer dat alles niet heel goed georganiseerd was en er veel niet klopte. Na afloop genoten de kinderen van een lekker frietje met een snack. Het was heel lekker weer en het was dan ook een mooie afsluiting. Er waren 13 kinderen en 6 leiding die mee deden aan de activiteit.

Door de Corona pandemie konden we dit jaar geen kennismakingsmiddag organiseren. Je ziet dat er daardoor minder kinderen lid worden van de JNW.

Normaal is onze eerste bijeenkomst van het nieuwe schooljaar de installatie van de nieuwe leden. Dit jaar hadden we weinig nieuwe aanmeldingen. We hebben besloten om de nieuwe kinderen bij een van de volgende activiteiten te installeren.

Maar als er geen installatie is, wil dat nog niet zeggen dat we dan niets anders hebben. Op zondagmorgen 19 september zijn we op zoek geweest naar nachtvlinders. Margreet had 's nachts een lichtkast geplaatst en samen

bekeken wat voor vlinders er op af gekomen waren. Een hele leuke activiteit die zeker voor herhaling vatbaar is.

Op **zondag 10 oktober** zijn we op onderzoek gegaan in en om het bos. We hebben een aantal leuke opdrachten gemaakt. De kinderen gingen in kleine groepjes op onderzoek uit naar bomen, waterdieren, planten, bodemdieren, paddenstoelen, bodem, sporen en spinnen. Ook dit is zeker voor herhaling vatbaar en het is leuk om te zien hoe de kinderen samen dingen uit proberen te vinden.

Op zaterdag 10 november gingen we samen met de NWG in de Geelders vliegdennen uittrekken. Ook dit is iets waar de kinderen altijd voor te vinden zijn. Er werd hard gewerkt en na afloop liet iedereen zich de koekjes en drinken goed smaken.

Op zaterdag 11 december zou de jaarlijkse kerstmarkt zijn maar deze kon geen doorgang vinden. Normaal verkopen we op deze avond altijd vogeltaarten. Dit levert een grote bijdrage aan onze jaarlijkse financiën. We hebben dus maar een oproep op onze facebookpagina geplaatst en zo toch nog veel taarten verkocht. Voor de kinderen hadden we pakketjes gemaakt om thuis een eigen taart te versieren. Zo sloten we het jaar toch nog af met iets leuks.

Door de Corona pandemie hebben we niet alles kunnen organiseren zoals we gewild hadden maar we denken dat we dit jaar toch iets leuks en leerzaams voor de kinderen neer hebben kunnen zetten.

Ook wij hebben hier veel van geleerd.

Lisette Braken, namens JNW Liempde

Natuurwerkgroep aan het werk aan vergadertafel

Natuurwerkgroep Liempde werkt al sinds 1988 om de natuur te versterken, meestal gebeurt dat buiten via het vlechten van heggen, het planten van bomen of struiken of het plaatsen van nestkasten. Daar staat NWG Liempde om bekend en dat zal ook onze belangrijkste methodiek blijven. Soms moeten we echter naar de vergadertafel om op te komen voor de natuur die zelf geen stem heeft. Wij doen dit niet lichtvaardig maar pas na goed voorbereide en degelijke discussie binnen het voltallige NWG-bestuur.

Sinds de oprichting doen we dat gemiddeld één keer in de twee jaren.

Zo staan we schouder aan schouder met Brabants Landschap, de burens, SPPiLL, de gemeente Boxtel en vele anderen om onze stem te verheffen. Het is een stem tegen de komst van een activiteit aan De Scheeken (Van Kaathoven) die slecht voor de naastliggende natuur is. Dit moet helaas via de rechter. Hetzelfde speelt bij Classic Park, ook daar worden de activiteiten uitgebreid met zaken die echt op een industrieterrein thuishoren. Classic Park ligt op 200 meter van De Geelders. Via de politiek is door NWG Liempde getracht deze activiteit niet te laten plaatsvinden, ook v.w.b. Classic Park proberen we, samen met de buurt en anderen (o.a. NWG Boxtel) het geheel wat natuur- en milieuvriendelijker te laten plaatsvinden. Het beste is om met de organisator van de activiteiten zelf in gesprek te gaan. Zo wilde de BOL (Belangenbehartiging voor Ouderen in Liempde), een aantal volwassen Zwarte elzen kappen in de kloostertuin. Via een gesprek en het leveren van deskundig advies (via Ludo van Mill) is de kapvergunning door BOL ingetrokken. Iedereen tevreden en de natuur blijft behouden. Deze laatste manier blijft de sterke voorkeur genieten van het NWG-bestuur. Het blijft het allerbeste om met elkaar in gesprek te gaan, zeker wanneer het collega-Liempdse-organisaties betreft.

Nestkasten 2021

Elk jaar zijn we weer benieuwd naar de broedresultaten van de uilen in de nestkasten. Begin februari was er een korte matige vorstperiode, met een behoorlijke sneeuwlaag. Een sneeuwlaag van meer dan 7 cm is funest voor kerkuilen. Hun voedsel bestaat bijna alleen uit muizen, die door de hoge sneeuwlaag niet over, maar onder de sneeuw lopen. Daardoor blijven ze voor de kerkuil onzichtbaar en moeilijk te vangen. Kerkuilen hebben een hoog energieverbruik, weinig vetreserves, en een minder goed isolerend verenkleed. Hierdoor zijn ze in zo'n winterse periode zeer kwetsbaar en kan de uilenstand door voedselgebrek behoorlijk inkrimpen. Tijdens de jaarlijkse nestkast controle werden er daarom in twee nestkasten dode kerkuilen aangetroffen. In Sint-Michielsgestel zijn er op twee plaatsen kerkuilen met eendagskuikens bijgevoerd en op die manier zijn er 8 jonge kerkuilen uitgevlogen. Uit een van deze kasten heb ik 100 braakballen verzameld en uitgeplozen. Opvallend was dat er maar van een paar braakballen alleen resten van eendagskuikens zaten. Daarentegen bevonden er zich in de meeste braakballen resten van eendagskuikens maar ook schedels en botten van muizen. Dat wil zeggen dat het bijvoeren bijgedragen heeft tot het succesvol uitvliegen van de jonge kerkuilen. Steenuilen hebben ook wel last gehad van die winterse periode, maar veel minder dan de kerkuilen. Zij zijn minder afhankelijk van muizen, schakelen eerder over op ander voedsel en zijn daarom minder kwetsbaar dan kerkuilen in zo'n winterse periode. Zij eten wat er op dat moment makkelijk te vangen is en dit varieert van muizen, regenwormen, kikkers, mest en meikevers enz. Als de steenuilen grote jongen hebben, meestal eind mei, worden er veel meikevers gevangen.

Voorraad meikevers

De larven van een meikever, engelingen, worden in drie jaar tijd ongeveer 5 centimeter lang waarna ze in de zomer verpoppen en pas het volgend voorjaar als volwassen dier uit de grond komen. Meikevers zijn grote kevers met een lengte van 3 cm en een gewicht van meer dan 1 gram, echte eiwitbommetjes, en doordat ze massaal voorkomen en makkelijk te vangen zijn, zijn ze een belangrijke prooi voor de steenuil. De steenuil is zelfs in staat om een tijdelijk voedselvoorraad voor de jonge steenuiltjes op te bouwen. Tijdens de nestkastcontrole kom je dan ook in alle nestkasten dode meikevers of resten ervan tegen. Wat niet meteen opgegeten wordt, blijft bewaard in de nestkast zelf of in het voorportaal van de nestkast.

Verslag Nestkastenwerkgroep 2021

Hierbij een verslagje van de nestkastenwerkgroep. Ik geef kort de situatie weer over het uilenleven in Liempde.

Ook in 2021 hebben we erg veel werk verzet en nog wat locaties bekeken of het nog wel zo geschikt was voor de uilen. Een paar kasten hebben we weg gehaald en op een paar nieuwe plekken hebben we een kast bij gehangen. Ook hebben we redelijk wat kasten opgeknapt.

2021 was een wat minder jaar voor eigenlijk al onze uilen, de bosuil was erg slecht, de kerkuil was ongeveer gelijk en ook bij de steenuilen hadden we een stuk minder jongen.

Het lijkt erop dat we steeds meer steenmarters in ons gebied krijgen en dat we daar wat uilen en vooral legsels door verliezen. We hopen dat 2022 weer een stuk beter wordt en dat we er langs zitten met onze gedachte m.b.t. de steenmarters.

	Kerkuil		Steenuil	
Jaartal	Aantal jongen	Aantal koppels	Aantal jongen	Aantal koppels
2016	20	5	9	3
2017	21	6	18	6
2018	26	6	39	10
2019	30	9	44	15
2020	20	8	50	15
2021	28	7	30	14

Op naar een goed uilenjaar in 2022!

Groetjes Dirk Eijkemans en Thieu van Gestel, namens de Uilenwerkgroep

Verslag Vogelwerkgroep 2021

- In januari hebben we weer meegedaan aan de Waterwild-telling van Sovon, die wij elk jaar uitvoeren in het Dommeldal.
We tellen dan al het waterwild tussen de brug bij Kasteren en de Bobbenagelseweg in Sint-Oedenrode.
Het schommelt elk jaar een beetje qua aantallen maar erg spectaculair is het eigenlijk niet meer de laatste jaren. Het is nog een beetje afhankelijk of het al gewinterd heeft of niet en hoe de waterstand is. Als de Dommel erg hoog staat stroomt hij harder en zitten er praktisch geen eenden op de Dommel, en wat meer op de stille Dommelarmen aan de Ollandse kant. Dit jaar zaten er redelijk wat eenden en een paar flinke groepen ganzen, voornamelijk grauwe en Canadese ganzen.
- Ook dit jaar hebben we weer mee geholpen aan de monitoring van de Houtsnip in het Groene Woud. We doen dit nu al sinds 2013. Het zijn erg leuke tellingen van 1,5 uur die in de avondschemering plaats vinden.
Namens onze groep tellen Thieu en ik in de Geelders, Daan en Jan in de Maaij, en Leo en Ad tellen op Landgoed Velder.
- Verder hebben sommige van onze groep weer mee gedaan met de Trektellingen op de Vlagheide te Schijndel. En we hebben weer mee gedaan met de jaarlijkse Euro Birdwatch die wereldwijd georganiseerd wordt.

Foto telpost de Vlagheide in Schijndel

Door de Corona hebben we verder niet echt wat gedaan of kunnen organiseren.

Hopelijk kunnen we er in 2022 weer een leuk en bewogen jaar van maken!

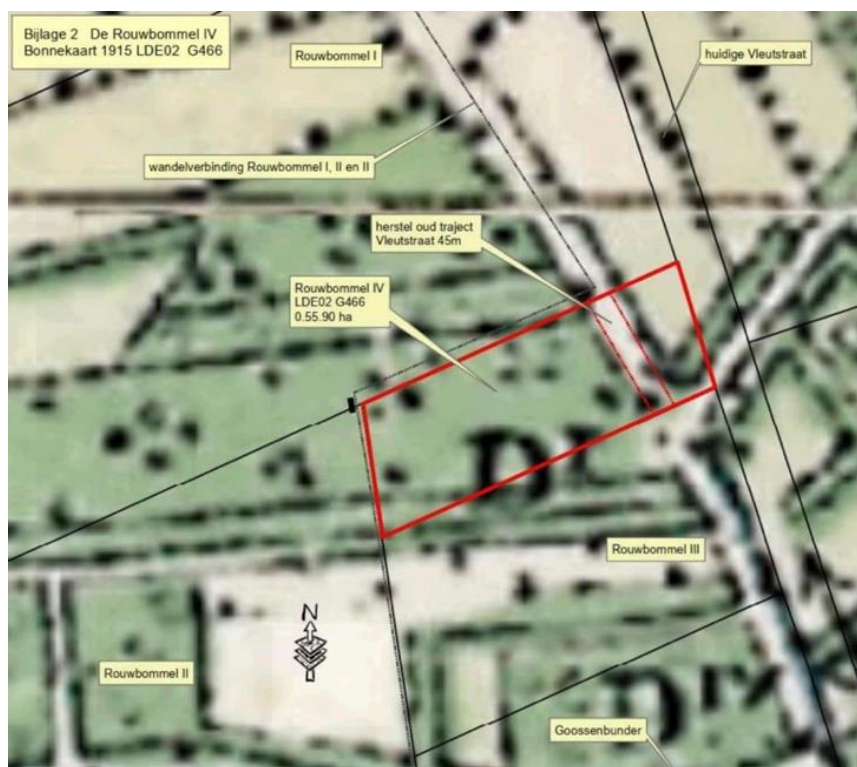
Dirk Eijkemans, namens de Vogelwerkgroep

Boomplantedagen 2021

De eerste boomplantedag vond plaats op 17 maart 2021

Het land is nog steeds in de greep van het coronavirus, dat is helaas ook de reden dat de kinderen van basisschool De Oversteek niet mee konden planten waardoor de normale boomplantedag niet kon doorgaan. Er was wel al een locatie beschikbaar, Rouwbommel 4, een perceel aan de Vleutstraat, grenzend aan het bos van Marianne van Son. Door hulp van Ark hadden Ine en Karel Voets dit kunnen verwerven. Het perceel bestond uit een weiland met aan de randen knotwilgen en

een stuk houtsingel. Het perceel werd m.b.v. het Groenontwikkelfonds Brabant omgezet naar een rivier- en beekbegeleidend bos oftewel een leembos. Bij de eerdere 'Rouwbommels' was het het landschap van rond 1900 het uitgangspunt, ook bij deze Rouwbommel 4 is hier voor gekozen.

In die tijd was het voornamelijk bos, daarnaast liep het oude traject van de Vleutstraat door het perceel. zie afb.

Door de aanleg van een laagte kwam er grond vrij om de oude zandweg weer in ere te herstellen, wat mooi aansluit op de andere Rouwbommels.

Het thema van dit jaar was 'Bomen maken gezond', bomen en bos, houden water vast, brengen verkoeling, filteren schadelijke stoffen uit de lucht en leveren voedsel, leefruimte en bescherming aan allerlei planten en dieren. M.a.w bomen zorgen voor een gezond klimaat! De leefruimte voor de bodemdieren zoals regenwormen wordt verbeterd en die zorgen weer voor de juiste groeiomstandigheden voor bomen en andere planten. Ze verbeteren de structuur en de voedselrijkheid van de grond. Ze graven tunnels waardoor lucht en water diep in de grond kunnen doordringen. Dit is goed voor de groeiende plantenwortels en een natuurlijk bosgroei. Voor de aanplant kregen Ine en Karel hulp van het voltallig bestuur met aanhang en Dirk Eijkemans. Dirk zorgde ook voor het plantklaar maken van het perceel, er werden ruim 1000 stuks bomen en struiken geplant, zoals steeliepen, zomerlindes, zwarte els, hazelaar, viltroos, wegedoorn etc..

Door de aanplant van deze inheemse soorten zal de biodiversiteit alleen maar toenemen en het nieuwe bos is versterking van de rijke leembossen in Het Groene Woud.

Na de gedane arbeid werden we gastvrij ontvangen bij Linda Blaauboer waar we een heerlijk soep kregen aangeboden, op naar een volgende boomplantdag

De 2^e boomplantdag was op 10 nov. 2021 in de Zeswilgenstraat, Vrilkhovense Akker

Deze boomfeestdag vond plaats op de Vrilkhovense Akker, met name in de berm van de zandweg de Zeswilgenstraat.

De aanplant is onderdeel van een project in het kader van Mozaïek Dommelvallei, gericht op versterking van het landschap, verbeteren recreatieve routes en aandacht voor een waterspeelplek in de omgeving van de Groote waterloop. Het project is een samenwerking van de gemeente Boxtel, SPPILL en de Natuurwerkgroep Liempde .

Na het welkomstwoordje van onze voorzitter Karel werden als openingshandeling 2 zomerlinden geplant bij de bestaande picknicktafel door enkele kinderen m.b.v. van o.a. Tossy de Man (SPPILL), wethouder gem. Boxtel Desire van Abeelen, Irene Verbeet (directeur De Oversteek) en burgemeester Ronald van Meygaarden.

Deze keer werden door de kinderen van basisschool De Oversteek stukken struweelhaag geplant in de berm van de zandweg, in totaal zijn 720 stuks struiken zoals; gelderse roos, egelantier, kardinaalsmuts, gele kornoelje, wilde liguster, inlandse vogelkers en vuilboom aangeplant. De struweelhaag met de verschillende soorten is sowieso een aanwinst voor het landschap en is ook belangrijk voor het leefgebied van de patrijs en andere akkervogels.

Patrijzen komen met name voor op akkers, graslanden en hoogveen, in Nederland vooral in kleinschalig akker- en weidelandschap. Deze vogels zoeken hun voedsel o.a. langs ruige akkerranden met akkeronkruiden en bij zandwegen met bloemrijke bermen langs akkers enzovoort. Het nest wordt door de patrijs op de grond gemaakt, in dichte begroeiing. Patrijzen eten zowel plantaardig als dierlijk voedsel, maar de jongen leven de eerste weken louter van insecten en ander klein gedierte. M.a.w. de aanplant van de struweelhaag en de bloemrijke berm dragen zeker bij tot de versterking van het biotoop van de patrijs.

In het kielzog van de patrijs zal een brede groep akkervogels van deze maatregelen profiteren en de biodiversiteit in deze akkerbouwgebieden een sterke impuls krijgen.

Na afloop van de boomplantdag werden we gastvrij ontvangen bij de familie de Wit aan de Hogenbergseweg.

Commissie Boomplantdag

Zorgen om nieuwe Omgevingswet

Wederom is de datum van het van kracht worden van de Omgevingswet (1 juli 2022) uitgesteld. Hierin gaat onder meer de Wet natuurbescherming in op. In deze wet is de bescherming van natuurgebieden en plant- en diersoorten vastgelegd. Maatschappelijke organisaties en burgers krijgen de zware verantwoordelijkheid om de uitvoering van de Omgevingswet in de gaten te houden en in goede banen te leiden. Met de nieuwe wet gaan beschermingstaken vooral naar gemeenten (het rijk stelt slechts globale richtlijnen vast; gemeenten krijgen instructies van provincies). Natura2000-gebieden die vallen onder de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn blijven beschermd, maar voor andere natuurgebieden (ook vallend onder het Natuurnetwerk Nederland) verandert er veel.

Het rijk trekt zich in deze terug (het 'nee, tenzij'-principe wordt losgelaten), maar provincies kunnen dit principe handhaven (al dan niet op verzoek van natuurorganisaties en burgers).

Het is zaak om de regels voor de gemeenten aan te scherpen, zeker voor gemeentes die geen goed natuurbeleid voeren. Ook vanuit de Wubbb (adviesorgaan ten behoeve van het buitengebied Boxtel) zal geadviseerd worden tot het opnemen van een goede, duurzame paragraaf over natuur en landschap in het omgevingsplan (voorzover onze gemeente dat niet uit eigen beweging doet). In bestemmingsplannen kan dat niet want die gaan alleen over ruimtelijke ordening (een omgevingsplan heeft meer reikwijdte).

Meer info is op te halen van de website van natuur- en milieuorganisaties:

www.samenvooronzeleefomgeving.nl

Meer bomen

Uitbreiding van het leembossenareaal is een fraaie ontwikkeling die veel goeds brengt voor de biodiversiteit en beleving van het buitengebied.

Helaas is er ook een andere trend die in het buitengebied zichtbaar wordt. Steeds meer landbouwpercelen worden vanuit financiële motieven omgezet in boomteelt al dan niet gecombineerd met peilgestuurde drainage. Naast dat daarmee alle biodiversiteit verloren gaat (verwoestijning) heeft het ook impact op het landschapsbeeld wat betreft zichtlijnen en uitstraling. Bekend is dat dit soort drainage invloed heeft op de kwelvorming en daarmee druk zet op de plantensoorten die afhankelijk zijn van kwel (denk aan dotterbloem, holpijp en waterviolier) en jaarrond bijdraagt aan verdroging. Door toename van boomteelt wordt bovendien het foerageergebied van de das (die soms terugvalt op mais) verkleind.

Marcel van de Langenberg

Ark in de Geelders.

Sinds een paar jaar is Stichting Ark actief bezig in De Geelders.

Hierbij een kort verslagje over de voortgang van het project.

Het doel is om nieuwe natte Leembossen te ontwikkelen, omdat die van onschatbare waarde zijn!

Ook is het streven om De Geelders via ecologische verbindingzones te verbinden met andere gebieden er omheen. Denk dan aan o.a. verbindingen richting het Dommeldal, het Elderbroek, Wijboschbroek, Scheeken, Mortelen, Kampina, Landgoed Velder.

En we staan voor het doel om te proberen meer water vast te houden in de natuurgebieden, dit is een erg belangrijke opgave gezien de klimaatproblemen.

Hiervoor worden soms wat sloten gedeeltelijk of volledig gedempt.

Ark koopt landbouwpercelen op en die worden dan omgevormd tot nieuwe natuur, sommige delen worden aangeplant andere delen worden verruigd en daar krijgt de natuurlijke verjonging een kans.

Sommige percelen hebben een prachtige veldpoort gekregen met daarop de oude gebiedsnaam, zoals deze bij het Hoefje:

In 2020 en het eerste kwartaal van 2021 hebben we een gedeelte begraasd met Schotse Hooglanders maar SBB wilde daar niet meer in meegaan, dus die zijn toen weer opgehaald en naar een ander natuurgebied gegaan.

Er is nu 2 seizoenen volop geplant door mijzelf en wat helpende handjes, wat al een prachtig resultaat heeft opgeleverd! Vele hectares nieuw Leembos is al ontstaan en krijgt nu de tijd om te ontwikkelen.

Nu zijn we momenteel bezig met vergunningen en als die rond zijn dan wordt er nog wat ander werk uitgevoerd vooral rond de Savendonksestraat en de Geelderseweg. Denk dan o.a. aan sloten gedeeltelijk dempen enz.

Voor al langs de Savendonksestraat is het resultaat nu al goed zichtbaar, daar komt ruim 50 hectare(!) nieuwe natuur bij. Daar zijn we erg trots op.

Aangeplante vakken die uitgerasterd zijn:

Voor degene die goed opgelet hebben, er ligt in bijna alle aangeplante stukken dood hout; dit leggen we erin omdat dood hout erg belangrijk is in nieuw bos. “Dood hout leeft” zeggen we niet voor niks!

Dit biedt meteen volop schuil-, leef- en broedplekken op voor talloze insecten, zoogdieren en vogels. Er zitten al veel vogels in om te schuilen en te nestelen.

En de hopen worden veelvuldig gebruikt als zang- en uitkijkpost door zowel roof- als zangvogels. Hier zie je 2 tapuiten en een paapje die ik zag afgelopen najaar.

De komende jaren wordt er nog volop gewerkt in de Geelders.

Soms is het resultaat meteen al goed zichtbaar, soms lijkt het eerst wat ingrijpend, maar we doen ons best om het zo mooi mogelijk te maken en dat moeder natuur er zoveel mogelijk baat bij heeft.

Kortom, de Geelders wordt er nog mooier op de komende jaren!

Groetjes Dirk Eijkemans

Werkgroepen Natuurwerkgroep Liempde 2021

Gidsenwerkgroep

Henk van Boxmeer
Ad de Kort
Eric van Oijen
Ger van den Oetelaar
Toon Ondersteijn
Bernadette
Roestenburg
Lex Schregardus
Jeanne Soetens
Bert Vervoort
Karel Voets
Jan Zandbergen
Jeanne Zandbergen

Kleine Landschaps

Elementen

Dirk Eijkemans
Jan van der Heijden
John Joosten
Mario Knoops
Ad de Kort
Marcel vd Langenberg
Maik Bekkers
Casper Ganzenboom
Maria Joosten
Co Kramer
Karel Voets
Martien Roestenburg
Bert Termeer
Driek Termeer
Kees van de Griendt
Frans van Giersbergen
Frans Wouters
Jan van Lierop
Henk van der Velden
Lex Schregardus
Dorine Bekkers

Paddenwerkgroep

Tiny vd Griendt
Maria Jeurissen
Daan Knoops
Dirk Eijkemans
Jolan van Herwaarden
Ad de Kort
Annie Vervoort
Lex Schregardus
Kees van de Griendt
Margreet v. Ruremonde
Jeanne Soetens
Karel Voets
Toon Ondersteijn
Pasqualle de Wit
Bernadette
Roestenburg
Inger Klein
Henk van der Velden
Co Kramer
Ineke de Jongh
Bert Vervoort

Plantenwerkgroep

Jan van Dingenen
Annemiek Grunfeld
Rien Ondersteijn
Gerrie de Rooij
Bernadette
Roestenburg
Margreet van
Ruremonde
Frans Vlamings
Anneke van der Waaij
Maarten van der Waaij

Nestkastenwerkgroep

Thieu van Gestel
Daan Knoops
Rien Ondersteijn
Trees Timmermans
Dirk Eijkemans

Werkgroep RO

Ad de Kort
Karel Voets
Marcel vd Langenberg

Werkgroep PR

Ineke van Giersbergen
Gerrie de Rooij
Martien Roestenburg
Ton Popelier

Vogelwerkgroep

Thieu van Gestel
Jan van der Heijden
Daan Knoops
Leo van de Laar
Toon Ondersteijn
Dirk Eijkemans

De coördinator van de werkgroep staat vet gedrukt.

INHOUD

Ark in de Geelders	18
Boomplantdagen	15
Huh??!! ... Narrentasje en elzenvlag?	2
Inleidend woordje	1
Jeugdnatuurwacht Liempde 2021	9
Kleine Landschaps Elementen	7
Natuurmomentjes	5
Natuurwerkgroep aan het werk aan vergadertafel	11
Nestkasten 2021	12
Nestkastenwerkgroep 2021	13
Resultaat overzetten amfibieën Savendonksestraat	4
Vogelwerkgroep 2021	14
Werkgroepen NWG Liempde 2021	20
Zorgen om nieuwe Omgevingswet	17

Print:

